

V současné době připravuje Ministerstvo kultury České republiky nový zákon v oblasti státní památkové péče a ochrany archeologického dědictví. Odbornou archeologickou obcí je celý tento legislativní proces pozorně sledován a připomínkován, nechybí ani velmi kritické názory o možných negativních dopadech chystaných zákonných úprav. Redakční rada se proto rozhodla aktuálně zařadit i níže uvedený diskusní příspěvek na dané téma, a to i přes jeho místy ostře polemický tón. Jak se ukazuje, závažnost problematiky dalšího směřování archeologie a archeologické památkové péče v České republice vyžaduje širokou oborovou diskusi, ve které musí zaznít hlasy kompletního názorového spektra.

Ochrana archeologického dědictví v současné legislativě

JIŘÍ VARHANÍK

Abstrakt: Příspěvek komentuje legislativní aktivity ministerstva kultury na úseku státní památkové péče a zejména v oblasti ochrany archeologického dědictví. Dokládá, že jak návrhy nedávné zamýšlené novelizace této právní úpravy, tak věcný záměr zákona o ochraně památkového fondu kolidují s mezinárodními závazky České republiky vyplývajícími z Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy.

Klíčová slova: legislativní proces – právní úprava – ochrana archeologického dědictví.

The Protection of Archaeological Heritage in Current Legislation

Abstract: This contribution comments upon the legislative activities of the Ministry of Culture of the Czech Republic as they pertain to state heritage care and, in particular, to the protection of the country's archaeological heritage. It demonstrates that proposals regarding the intended amendment to its legal regulation and the substance of the Heritage Care Act contradict the international obligations incumbent upon the Czech Republic as a signatory to the European Convention for the Protection of Archaeological Heritage.

Key words: Legislative process – legal regulation – protection of archaeological heritage.

Problematika právní úpravy archeologických výzkumů a nálezů je obsažena v části třetí zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (Varhaník–Malý 2011, 147–192). V tomto stručném příspěvku je věnována pozornost zejména poslední legislativní aktivitě ministerstva kultury, zaměřené na novelizaci této právní úpravy a následnému věcnému záměru zákona o památkovém fondu, s nezbytnými přesahy do nedávné minulosti. Samozřejmě je třeba brát v úvahu, že výsledek legislativního procesu se může dosti podstatným způsobem odchytil od doposud známých výstupů a do doby, než se tento ročník sborníku dostane do rukou čtenářů, může dojít v této oblasti k mnoha změnám. Autor si však dovoluje vyjádřit naději, že i za takových okolností snad nebude text, dokončovaný koncem roku 2012, zcela antikvovaný.

V roce 2011 a počátkem roku následujícího byl ministerstvem kultury připravován návrh poměrně rozsáhlé novely uvedené části zákona o státní památkové péči. Přestože uvedený návrh předpokládal skutečně převratné změny v dosavadní právní úpravě, setkával se zpočátku jen s nevalným zájmem převážně části odborné veřejnosti. Probíhající diskuse sice nasvědčovaly tomu, že v praxi se vyskytnou určité problémy, které by bylo zapotřebí řešit (Bouzek–Gojda–Klápště–Macháček–Měřínský–Podborský–Vařeka 2010; Frolík–Jiráň–Kuna–Mařík 2010; Mařík 2011; Procházka 2011; Sokol 2011), ale jednotlivé příspěvky nesměřovaly k formulaci návrhu nových institutů, které by v případě jejich uplatnění v rámci připravované právní úpravy této problematiky mohly zajistit nápravu.

Kupodivu relativně velice „vlastně“ vyzněla, přes určitou kritiku některých navrhovaných institutů, též většina stanovisek připomínkových míst ve vnějším připomínkovém řízení a skutečně zřetelným vyjádřením nesouhlasu s obsahem navrhované novely se stal až v únoru roku 2012 dopis několika předních osobností oboru ministryni kultury A. Hanákové a navazující korespondence, spolu navazující korespondencí na webu Archeologického

ústavu AV ČR v Praze (http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2012/03/korespondence_PZ_MK-ARU_lr.pdf). V obecné rovině bylo předmětem kritiky, že koncepce novely nevycházela z pojetí archeologie jako neziskové vědecké činnosti, která se věnuje výzkumu a ochraně archeologického dědictví, ale pokouší se obor degradovat vymezit na pouhý servis pro investory fungující na tržních principech.

Způsob přípravy předmětné novely je třeba vnímat v širším kontextu dosavadních legislativních pokusů ministerstva kultury, které však v této souvislosti nikoli nepodstatná část odborné veřejnosti buď nebrala v úvahu vůbec, nebo osvědčila poměrně krátkou paměť, což ovšem může ve svých důsledcích vést ke zbytečným frustracím a nedorozuměním. Nechyběly dokonce názory, vkládající do připravované novely určité naděje, pokud se jí podaří obhájit.

V rámci tohoto stručného příspěvku samozřejmě nelze rekapitulovat veškerou legislativní činnost ministerstva kultury na tomto úseku, ačkoli by to zajisté bylo v mnohých ohledech velice instruktivní. Ve zde sledovaných souvislostech snad postačí připomenout starší návrh nového památkového zákona z roku 2001, jehož přípravu trefným způsobem okomentoval Z. Dočkal (2002), a zejména relativně nedávná legislativní aktivita ministerstva kultury v roce 2008, jejímž cílem byla rovněž zcela nová právní úprava památkové péče.

Příznačný byl způsob utváření týmu, pověřeného přípravou návrhu. Kromě pracovníků ministerstva kultury, zejména odboru památkové péče, byli přizváni externí odborníci. Účelem tohoto kroku, jak je z vývoje legislativních prací zřejmé, ovšem primárně nebylo využití jejich odborných schopností a zkušeností pro tvorbu nové právní úpravy, jak by se v normálně fungující společnosti dalo očekávat, ale hlavním důvodem byla možnost argumentace vůči důvodně očekávané kritice výsledku legislativních prací z řad odborné veřejnosti, jíž měl být ulomen osten tím, že ve sdělovacích prostředcích bude argumentováno spoluprací předních odborníků. Je pochopitelné, že pokud šlo o zaměstnance organizací, zřizovaných ministerstvem kultury, mohlo být obtížné účast odmítnout.

V souvislosti s tímto návrhem sehrál obzvláště politováníhodnou úlohu renomovaný historik umění prof. M. Horyna, který, ač členem uvedené pracovní skupiny nebyl, návrh vehementně podporoval. Z nepochopitelných důvodů neváhal svojí roli „užitečného idiota“ pro autory návrhu dotáhnout až do absurdního konce veřejnou obhajobou tohoto naprosto nepřijatelného legislativního zmetku, který zjevně směřoval proti všem dosavadním snahám o ochranu kulturního dědictví. Naštěstí v důsledku realistického postoje tehdejšího ministra kultury V. Jehličky došlo po hromadných protestech odborné veřejnosti k „tichému“ stažení tohoto krajně problematického návrhu z projednávání.

Dokument, obsahující složení tehdejší pracovní skupiny ministerstva kultury, jejímž dílem byl uvedený návrh, byl dostupný na webových stránkách Sdružení profesionálních pracovníků památkové péče. Je tedy s podivem, že výsledky práce tohoto týmu a zejména demagogická argumentace, spojená s obhajobou některých navrhovaných institutů, upadly tak rychle v zapomenutí. Aniž by totiž došlo k rozsáhlejší obměně tohoto týmu, byly dokonce do jím připravované novely části třetí platného zákona č. 20/1987 Sb. vkládány určité naděje, jak bylo výše uvedeno, ačkoli bylo zřejmé, že obecná situace je ještě méně příznivá k prosazování ochrany kulturního dědictví, než tomu bylo před několika lety.

Ačkoli oficiální stanovisko v této věci nebylo vydáno, na jaře roku 2012 vešlo ve známost, že se návrh, rozšířený posléze též o novelizaci některých dalších ustanovení uvedeného zákona, setkal s negativním postojem Legislativní rady vlády.

Koncem léta téhož roku však ministerstvo kultury zveřejnilo věcný záměr nového zákona o památkovém fondu, 21. 12. 2012 bylo zveřejněno znění věcného záměru po vnějších připomínkovém řízení, v jehož rámci však došlo jen poměrně nevelkým změnám. Věcný záměr byl posléze schválen usnesením vlády č. 156 z 6. 3. 2013, podle něhož má být do 30. 9. 2013 zpracováno paragrafované znění.

Obsah věcného záměru zákona o památkovém fondu je do značné míry překvapivý, protože přináší v podstatě jen určité korekce oproti platné právní úpravě, a to jen zcela minimální právě v těch oblastech, kde by byly podle poznatků z praxe nejpotřebnější. Obsah

věcného záměru lze stručně okomentovat následovně; níže bude věnována bližší pozornost navrhované úpravě archeologické problematiky.

Některé navrhované instituty nasvědčují trendům vedoucím k omezování ochrany kulturního dědictví nebo vytvářejícím předpoklady pro takové postupy při aplikaci takto koncipovaného zákona, což nutně vyvolává otázky, na základě jaké motivace je ministerstvo kultury, které je na základě kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. ústředním orgánem pro ochranu památek, takto formulovalo.

Od platné právní úpravy se prakticky nikterak neliší vymezení kulturních památek, národních kulturních památek, památkových zón a rezervací. Je však příznačné, že je zcela opomenuta tolik potřebná otázka stanovení podmínek konkrétního režimu u národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón. V případě památkových zón je zbytečně užit pojem „budov“ místo významově širšího „staveb“. Nepochopení principu plošné památkové ochrany a jeho degradace na zájem o památkové zóny jako pouhé vnější kulisy dokládá bod 7.8 věcného návrhu, z něhož vyplývá rezignace na jakoukoli regulaci prací v interiérech staveb v památkových zónách.

V nově zaváděné kategorii památky s mezinárodním statutem se skrývá mimořádně nebezpečný pokus omezit dosavadní mezinárodní závazky České republiky na několik málo vybraných lokalit, z kontextu lze soudit, že má jít pouze o památky zapsané na seznamu kulturního dědictví UNESCO.

Značná pozornost je věnována problematice evidence, kde se počítá se zavedením informačního systému s tím, že chybné údaje, které vznikly zřejmým omylem, odstraní odborná organizace státní památkové péče, která bude pověřena jeho vedením.

Je ovšem dobře známo, že hodnota každého informačního systému spočívá primárně na kvalitě informací, které do něho byly vloženy. V případě dosavadního Ústředního seznamu kulturních památek České republiky je zřejmé, že se nákladné akce na jeho aktualizaci v mnoha ohledech minuly účinkem, takže obsahuje celou řadu sporných položek, které uvedeným způsobem nebudou možné odstranit. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že otázky spojené se spornými zápisy do někdejších státních seznamů kulturních památek nelze považovat za vyřešené (Varhaník–Malý 2011, 265–284).

Jen zcela kosmetickým způsobem je doplněna dosavadní úprava přemísťování kulturních památek, a to zjevně v důsledku ministerstvem kultury nově formulovaného výkladu dosavadní právní úpravy, zbytečně zatěžujícímu běžnou praxi.

Návrh zprvu předpokládal stanovení náležitostí stavebně historického průzkumu (dále jen SHP) s tím, že jeho zpracování se stane místo volné vázanou živností, zároveň však návrh jinde předpokládal, že průzkumy bude provádět odborná organizace státní památkové péče. Posléze se však v čl. 6.4 objevil zcela nově koncipovaný návrh právní úpravy problematiky SHP průzkumů. Vzhledem k poměrně úzkému vztahu této disciplíny k archeologii je na místě věnovat návrhu bližší pozornost.

Návrh předpokládá, že SHP budou moci provádět pouze fyzické osoby, které splní určité předpoklady a obdrží oprávnění k této činnosti na základě odborné zkoušky před zkušební komisí jmenovanou ministerstvem kultury. Zkouška se má skládat z ústní a písemné části, jejichž obsah a rozsah má být stanoven prováděcím právním předpisem.

Zarážející je v první řadě okolnost, že předkladatel se z těžko pochopitelných důvodů inspiroval právní úpravou energetických specialistů podle zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, tedy od SHP zcela vzdálené problematiky, jak je v textu věcného záměru bezelstně uvedeno. Nutně se tedy vnucuje podezření, že o vlastním provádění SHP a podobě výstupů z této složité interdisciplinární činnosti mají autoři návrhu jen velmi neurčité představy.

Na jiném místě věcný záměr (čl. 6.1) předpokládá, že za určité situace bude výzkum – a tedy i SHP – provádět odborná organizace státní památkové péče, aniž je kdekoli uvedeno, že se by se tak mělo dít prostřednictvím uvedených osob s oprávněním ministerstva kultury. Z návrhu by tak bylo dovozovat, že je předpokládán jakýsi dvojí režim, odlišný pro zaměstnance této organizace a ostatní zpracovatele. Návrh nikterak neřeší složení zkušební

komise, na rozdíl od úpravy této problematiky ve Slovenské republice, kde § 8 odst. 3 zákona č. 49/2002 Z.z. explicitně stanoví, že členové zkušební komise jsou jmenováni z odborníků v jednotlivých oborech památkových výzkumů. Lze proto mít důvodné obavy, že by v této souvislosti mohlo dojít k určité manipulaci, tím spíše, že nedávno manifestovala zájem o rozhodující postavení v této oblasti Česká komora architektů (Varhaník 2012).

Přestože SHP je, jak známo, složitou interdisciplinární činností, návrh však vůbec neřeší, zda a jak budou témata zkoušky diferencována – bude žadatel, který hodlá provádět archivní rešerše, zkoušen z architektonického rozboru stavby, zatímco například zpracovatel dendrochronologické analýzy bude konfrontován s otázkami z oblasti archivnictví?

Kupodivu na rozdíl od dosavadní i navrhované právní úpravy restaurování se nepočítá s doložením již zpracovaných elaborátů SHP, či dokonce veřejně kontrolovatelných již publikovaných prací žadatele. To může nasvědčovat buď naprosto nedostatečné orientaci autorů v této problematice, což je samozřejmě špatné, nebo snaze o co nejméně transparentní průběh zkoušek, což by bylo ještě nepoměrně horší. Způsob, jakým je tento dílčí, ale mimořádně významný institut zpracován (pro legislativní aktivitu ministerstva kultury příznačně bez jakékoli předcházející odborné diskuse), svědčí o povrchním a nekvalifikovaném přístupu k řešení závažných otázek, které vyvolávají aktuální potřeby péče o architektonické dědictví.

Naprosto nežádoucím institutem je „rada světové památky“ podle článku 7.1. Nejen o této kategorii památek, ale právě tak o všech ostatních musí být rozhodováno na odpovídající odborné úrovni. Pokud jsou světové památky částmi obcí s heterogenní majetkovou strukturou nemovitostí, má místní samospráva dostatečný prostor na základě dosavadních předpisů, aby mohla při péči o tuto památku participovat. Rada světové památky podle návrhu spíše působí dojmem instituce, která má zprostředkovávat prosazování různých partikulárních zájmů, s nimiž nemá seriózní výkon státní památkové péče nic společného.

Návrh dále předpokládá zavedení plánů ochrany památkových rezervací a památkových zón. Je třeba zdůraznit, že jde o institut, který se v praxi vůbec neosvědčil – zmocnění k jejich vydání obsahuje již řadu let platná právní úprava v § 6a zákona o státní památkové péči (Varhaník–Malý 2011, 34–39), ale ani jednom případě (!) nebylo krajskými úřady využito. Je tedy více než zřejmé, že přebírání tohoto institutu v nezměněné podobě do navrhované právní úpravy nemá smysl a svědčí o předkladatelově naprosté odtrženosti od praxe.

Jen dílčím přizpůsobením dosavadního stavu je navrhovaná úprava prací na kulturní památce. Od platné právní úpravy, obsažené v § 14 zákona č. 20/1987 Sb., se prakticky liší pouze možností odborné organizace státní památkové péče nezpracovat písemné vyjádření v tzv. bagatelních případech.

S výjimkou závažného oslabení památkové ochrany v památkových zónách nepřináší nic nového ani návrh regulace prací v památkově chráněných územích. Okruh opatření k nápravě se rozšiřuje o vyvlastnění (čl. 8.2), u něhož návrh předpokládá, že s vyvlastněnými kulturními památkami bude hospodařit odborná organizace státní památkové péče. Návrh je zcela odtržen od reality. Vyvlastnění je přípustné výhradně za náhradu, tudíž lze předpokládat značný zájem vlastníků takových kulturních památek, u nichž je na trhu nemovitostí zřejmý převis nabídky nad poptávkou (venkovské zámečky a tvrze, větší hospodářské usedlosti), o cílené vyvlastnění těchto nemovitostí. Jde o nesmyslný a nereálný pokus o znovuzestátnění části značného množství kulturních památek, který by byl akceptovatelný jen v jednotlivých, zcela výjimečných odůvodněných případech, nikoli plošně. Kromě toho se vnučují opodstatněné pochybnosti, zda odborná organizace státní památkové péče bude po provedené restrukturalizaci schopná zajistit správu a smysluplné využití takových objektů. Vůbec nejsou brány v úvahu zvýšené náklady, které by si zavedení takového institutu v praxi vyžádalo.

Po stránce věcné nepřináší nic nového úprava ochranných pásem, která mají být napříště vymezována formou opatření obecné povahy podle části šesté správního řádu.

Návrh neřeší svízelnou situaci v oblasti veřejné finanční podpory při obnově kulturních památek. V současné době není dostatek prostředků na příspěvky pro vlastníky kulturních památek při zajišťování běžné údržby, naproti tomu přibývá krajně pochybných akcí „ob-

novy“ s obrovskými rozpočty, prosazovaných za pomoci různých lobby a v jejichž důsledku hrozí v lepším případě provozní přetížení, častěji však závažné znetvoření vybrané kulturní památky.

Od návrhu zcela nové právní úpravy by se dalo očekávat racionálnější řešení struktury orgánů památkové péče, vzhledem k tomu, že její výkon v rámci modelu přenesené působnosti naráží na stále rostoucí problémy, přičemž je zřejmé, že úřad obce s rozšířenou působností není vhodným orgánem pro kvalifikovaný výkon státní památkové péče. To však zůstává prakticky totožné s dosavadní.

Zcela nesmyslně, a snad dokonce záměrně kontraproduktivně je navrhováno postavení památkové inspekce. Její navrhovaná působnost převážně odpovídá dosavadním možnostem, včetně kontroly archeologických výzkumů. Trvalým problémem tohoto orgánu byla nedostatečná personální kapacita, vedle toho pak bojkotování navržených opatření jak na úrovni ministerstva kultury, tak v posledních letech i na úrovni nižších složek.

Navrhované zmocnění ke konkrétním rozhodnutím na místě nemá smysl, pokud by památková inspekce nebyla koncipována natolik rozsáhle, jako například Inspekce životního prostředí. Pro přijetí takového modelu však nemá obor dostatečné zázemí. Po stránce procesní návrh neřeší, kdo bude odvolacím orgánem.

Zřízení památkové inspekce jako samostatného orgánu paradoxně povede ještě většímu ochromení její činnosti, neboť jako organizační součást ministerstva kultury využívá ke svému provozu služeb jeho příslušných servisních útvarů. Návrh, ani nepříliš zasvěceně zpracovaná analýza RIA vůbec nezmiňuje potřebnou personální kapacitu památkové inspekce, kterou lze odhadovat na cca 25 systemizovaných míst oproti současným sedmi (stav snížil v rámci „úsporných opatření“ o jedno místo někdejší ministr kultury J. Besser) za předpokladu jejího setrvání v rámci ministerstva kultury, a přiměřeně většího jako samostatné organizační složky státu. To by si ovšem vyžádalo určitých finančních nákladů, podstatně větších, než jsou současné.

Je překvapující, že souhrn navrhovaných změn oproti platné právní úpravě je poměrně malého rozsahu. Některé v praxi osvědčené instituty jsou nežádoucím způsobem oklešťovány, jiné, které v praxi akceptovány vůbec nebyly, jsou tvrdošijně zachovávány. Přestože souhrn změn oproti platné právní úpravě není rozsáhlý, lze mít důvodné obavy, že některé z nich by mohly být příčinou dalekosáhlých nevratných škod na kulturním dědictví.

Řešení skutečně zásadních otázek, jako pokus o novou organizační strukturu státní památkové péče, se věcný záměr vyhybá a předkladatel je zřejmě srozuměn s dosavadním, v mnoha ohledech nevyhovujícím stavem. Pro postoje předkladatele je rovněž charakteristické, že se návrh úzkostlivě vystříhá uplatnění jakýchkoli mechanismů, které by vedly k širšímu zapojení veřejnosti do péče o kulturní dědictví. Nemůže být sporu o tom, že základním předpokladem úspěšné ochrany kulturního dědictví je zájem a podpora nejširší veřejnosti. Na úseku památkové péče by se měla spolupráce veřejnosti uplatnit zejména v účastenství občanských sdružení v příslušných správních řízeních, podobně jako tomu je již dlouho v oblasti ochrany přírody. O zavedení takového institutu, který je souladu s budováním občanské společnosti, však předkladatel zjevně nemá zájem.

Celkově tedy věcný záměr zcela zůstává v intencích předchozích, výše zmíněných legislativních pokusů ministerstva kultury, jejichž společným jmenovatelem byla odtrženost od praxe a zbytečná byrokratizace oboru spíše než snaha o uplatnění skutečně funkčních nástrojů pro ochranu kulturního dědictví.

I nadále je předpokládáno udělování oprávnění k provádění archeologických výzkumů fyzickým osobám, což je zjevně nevhodný model, vyvolaný zcela nemístnou aplikací zákona č. 18/2004 Sb. i v oblasti archeologických výzkumů, obsažená v článku 6.3 věcného záměru.

Pro přehlednost je připojen celý text části 10, která obsahuje většinu navrhovaných ustanovení, týkajících se archeologie. Je zajisté překvapující, že instituty navrhované ve výše uvedené novele do něho byly převzaty jen s nevelkými změnami.

10.1 Provádění archeologických výzkumů

Krajské úřady budou zmocněny opatřením obecné povahy vymezit plán území s vyloučením povinnosti strpět záchranný archeologický výzkum, tj. území části kraje, na kterém nejsou archeologické nálezy předpokládány (viz bod 7.3). V tomto území se uplatní postupy popsané níže jen v případě náhodného nálezů.

Budou zavedeny dva druhy archeologického výzkumu podle základní příčiny, která výzkum vyvolala: záchranný archeologický výzkum vyvolaný záměrem provádět na území činnost, která může poškodit archeologické dědictví, a badatelský archeologický výzkum, u něž tento záměr nebude a který bude prováděn jen pro účely prohloubení poznání archeologického dědictví. Územní rozsah záchranného archeologického výzkumu bude dán územním rozsahem zamýšlených prací. Archeologické nálezy bude možné vyhledávat pouze v rámci provádění archeologických výzkumů. Budou stanoveny obsahové náležitosti archeologického výzkumu.

Podmínkou provedení archeologického výzkumu bude dohoda mezi osobou oprávněnou provádět archeologické výzkumy a vlastníkem dotčené nemovitosti. Pokud důvodem provedení záchranného archeologického výzkumu je činnost ohrožující zachování archeologického dědictví, u níž byla orgánem památkové péče stanovena povinnost strpět (viz bod 10.3) případné provedení záchranného archeologického výzkumu, uzavírá se dohoda s osobou, která je oprávněna na základě rozhodnutí nebo jiného úkonu příslušného úřadu tuto činnost realizovat (např. stavebník), i když je tato osoba odlišná od vlastníka dotčené nemovitosti.

Podkladem pro uzavření dohody bude projekt archeologického výzkumu, jehož obsahovými náležitostmi budou zejména rozsah předpokládaného archeologického výzkumu a zdůvodnění tohoto rozsahu, popis předpokládaných metod terénní části archeologického výzkumu, předpokládaného personálního zajištění archeologického výzkumu, předpokládaného materiálně technického zajištění archeologického výzkumu, vymezení předpokládaných nákladů archeologického výzkumu a popis předpokládané doby na provedení terénní části archeologického výzkumu.

Nedojde-li k uzavření výše uvedené písemné dohody, rozhodne na žádost subjektu oprávněného k provádění archeologických výzkumů nebo subjektu, jenž hodlá provádět činnost ohrožující zachování archeologického dědictví a jenž má uloženou povinnost strpět (viz bod 10.3) případné provedení záchranného archeologického výzkumu, o úpravě vzájemných práv a povinností mezi nimi krajský úřad, včetně výše nákladů na provedení záchranného archeologického výzkumu. Pokud zájem o uzavření dohody projeví více osob, které jsou oprávněny k provádění archeologických výzkumů, a vlastník dotčené nemovitosti nebo osoba, která je oprávněna na základě rozhodnutí nebo jiného úkonu příslušného úřadu realizovat činnost, u níž byla stanovena povinnost strpět případné provedení záchranného archeologického výzkumu, dohodu neuzavře, pak má pro vedení řízení o žádosti více osob, které jsou oprávněny k provádění archeologických výzkumů, význam předstih žádosti.

10.2 Badatelský archeologický výzkum

Předpokladem uzavření dohody s vlastníkem dotčené nemovitosti o provedení badatelského archeologického výzkumu je potvrzení jeho významu v rámci správního řízení vedeného Ministerstvem kultury, aby tak byl respektován závazek České republiky vyplývající z ustanovení čl. 3 odst. i Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidované).

Osobě, která je oprávněna k provádění archeologických výzkumů, bude stanovena povinnost oznámit do 5 dnů od uzavření dohody o provedení badatelského archeologického výzkumu odborné organizaci památkové péče, která povede specializovaný informační systém v oblasti archeologie, skutečnost s kým a na jakou akci uzavřela dohodu o provedení badatelského archeologického výzkumu, a současně zašle odborné organizaci památkové péče projekt archeologického výzkumu. Správce informačního systému v oblasti archeologie bude Ministerstvo kultury, provozovatelem bude odborná organizace památkové péče. Do téhož systému pak

osoba, která je oprávněna k provádění archeologických výzkumů, zaznamená, kdy zahájila badatelský archeologický výzkum a kdy byla ukončena terénní část badatelského archeologického výzkumu. Záznam po kontrole zveřejní odborná organizace památkové péče.

10.3 Záchranný archeologický výzkum

Obecní úřad obce s rozšířenou působností se při vydání závazného stanoviska k pracím na nemovité kulturní památce, pracím na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, památkové zóně nebo památkovém ochranném pásmu, a dále krajský úřad při vydávání závazného stanoviska k pracím na národní kulturní památce, vyjádří, zda má žadatel současně povinnost strpět případné provedení záchranného archeologického výzkumu. Stejně zmocnění budou mít obecní úřady obcí s rozšířenou působností u nemovitostí, které nejsou památkově chráněny, ale nacházejí se v území, které krajský úřad ve svém opatření obecné povahy, tj. v plánu území s vyloučením povinnosti strpět záchranný archeologický výzkum, neoznačil jako území, kde nejsou archeologické nálezy předpokládány. Toto zmocnění se uplatní, na základě odborného posouzení, při stavbách, změnách stavby, terénních úpravách v řízeních a dalších postupech podle stavebního zákona a v řízeních a dalších postupech před speciálními stavebními úřady, vojenskými a jinými stavebními úřady.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady zaznamenají do samostatného informačního systému pro oblast archeologie údaj o povinnosti strpět případné provedení záchranného archeologického výzkumu. Údaj o této povinnosti bude evidován po dobu účinků rozhodnutí nebo jiného aktu, kterým bylo stavebníkovi založeno oprávnění realizovat své práce.

Ve lhůtě 40 dnů od zveřejnění zamýšlené činnosti v informačním systému bude moci osoba oprávněná k provádění archeologických výzkumů předložit stavebníkovi návrh na uzavření dohody o provedení záchranného archeologického výzkumu s tím, že pokud stavebník tuto dohodu odmítne uzavřít, může se osoba oprávněná k provádění archeologických výzkumů (nebo i stavebník) domáhat vydání rozhodnutí krajského úřadu, které předmětnou dohodu nahradí, resp. upraví vzájemná práva a povinnosti osoby oprávněné k provádění archeologických výzkumů a stavebníka při provádění záchranného archeologického výzkumu, včetně určení výše nákladů na provedení záchranného archeologického výzkumu. Na základě uzavřené dohody o provedení záchranného archeologického výzkumu nebo rozhodnutí krajského úřadu bude stavebník povinen strpět provedení záchranného archeologického výzkumu. Rozsah konkrétních omezení práv stavebníka bude vyplývat z uzavřené dohody o provedení záchranného archeologického výzkumu, nebo z rozhodnutí krajského úřadu.

Během 40denní lhůty, v době řízení vedeném před krajským úřadem nebo do ukončení terénní části záchranného archeologického výzkumu, nebude stavebník oprávněn začít s realizací zamýšleného zásahu, pokud by dohoda či rozhodnutí krajského úřadu nestanovily jinak. V případě marného uplynutí 40 denní lhůty nebude stavebníka nadále tížit povinnost strpět záchranný archeologický výzkum (osoba oprávněná k provádění archeologických výzkumů nebude moci vyvolat řízení před krajským úřadem).

Tímto postupem nebude dotčen právní režim náhodných archeologických nálezů (je-li učiněn náhodný archeologický nález při stavebních činnostech, uplatní se § 176 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů).

Osobě, která je oprávněna k provádění archeologických výzkumů, bude stanovena povinnost oznámit ve stanovené lhůtě od uzavření dohody o provedení záchranného archeologického výzkumu specializovanému informačnímu systému v oblasti archeologie (tentýž systém jako v bodě 10.2) skutečnost s kým a na jakou akci dohodu uzavřela, a současně zašle odborné organizaci památkové péče projekt archeologického výzkumu. Do téhož systému pak osoba, která je oprávněna k provádění archeologických výzkumů, zaznamená, kdy zahájila záchranný archeologický výzkum a kdy byla ukončena terénní část záchranného archeologického výzkumu. Záznam po kontrole zveřejní odborná organizace památkové péče.

10.4 Databáze archeologických nálezových zpráv

Osoba, která je oprávněna provádět archeologické výzkumy, bude do 3 let od dokončení terénní části archeologického výzkumu povinna předat jedno vyhotovení archeologické nálezové zprávy Archeologickému ústavu AV ČR k jejímu uložení do databáze archeologických nálezových zpráv a zpřístupnění způsobem umožňujícím oprávněným subjektům dálkový přístup. Obdobnou povinnost bude mít Archeologický ústav AV ČR u archeologických výzkumů, které prováděl sám.

U zvláště rozsáhlých archeologických výzkumů bude moci lhůtu pro předložení archeologické nálezové zprávy na základě žádosti osoby, která je oprávněna provádět archeologické výzkumy, svým rozhodnutím prodloužit Ministerstvo kultury.

10.5 Financování archeologických výzkumů

Záchranný archeologický výzkum (včetně archeologického dohledu) hradí stavebník či ten, kdo provádí činnost, která si vyžádala provedení záchranného výzkumu, s výjimkou případu, kdy realizuje stavbu pro svoje bydlení do stanoveného rozsahu zastavěné plochy.

Bude zavedena kompenzace v podobě dotace na náklady záchranného archeologického výzkumu. Tuto fakultativní dotaci bude poskytovat Ministerstvo kultury ze státního rozpočtu, a to na základě žádosti subjektu, který záchranný výzkum hradil. Právním titulem pro poskytnutí dotace bude rozhodnutí o poskytnutí dotace vydávané v procesním režimu správního řádu.

10.6 Náhodný archeologický nález, nálezné a náhrada nutných nákladů

Náhodný archeologický nález je takový, který nebyl učiněn při provádění archeologického výzkumu. Nálezce (ten, kdo nález učinil) bude povinen jej bez zbytečného odkladu prokazatelně oznámit obecnímu úřadu. Obecní úřad bude – rovněž bez zbytečného odkladu – prokazatelně o nálezu informovat Archeologický ústav AV ČR nebo jinou osobu, která je oprávněna k provádění archeologických výzkumů. Orgán památkové péče bude moci přijmout opatření nezbytná k ochraně nálezu. Nálezci bude stanovena povinnost počínat si tak, aby nález nepoškodil.

Dosavadní právní úprava výslovně neřešila případ, kdy docházelo k nálezu zbraně, střeliva, munice nebo výbušniny. Nově se při nálezu zbraně, střeliva, munice nebo výbušniny podle zvláštního právního předpisu bude postupovat podle jiného právního předpisu, kterým je zákon o zbraních tj. zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

I v tomto případě bude Archeologickému ústavu AV ČR nebo osobě, která je oprávněna k provádění archeologických výzkumů, stanovena povinnost zpracovat a odevzdat nálezovou zprávu ve lhůtě 3 let od ukončení terénní části postupu v souvislosti s náhodným archeologickým nálezem.

V případě movitého náhodného archeologického nálezu bude mít nálezce právo na nálezné, jehož výše bude vycházet z odborného posudku – půjde o určitý podíl z hodnoty nálezu určené podle odborného posudku. Nálezce bude mít dále právo na náhradu nutných nákladů, které mu v souvislosti s učiněním a oznámením nálezu vznikly. Toto právo se bude týkat nálezů náhodných movitých i nemovitých. Výši vynaložených nákladů bude prokazovat nálezce. Nárok na nálezné nebude mít ten, kdo nález učinil při činnosti prováděné v rozporu s právními předpisy na úseku památkové péče (např. při cíleném vyhledávání archeologických nálezů bez patřičného oprávnění).

Nárok na nálezné a náhradu nutných nákladů bude nálezce uplatňovat u kraje, na jehož území byl nález učiněn; k tomu bude stanovena šestiměsíční prekluzivní lhůta počítaná od oznámení nálezu obecnímu úřadu.

Bude-li náhodný nález učiněn při činnosti podléhající stavebnímu zákonu, uplatní se, pokud jde o opatření k ochraně nálezu, v plné šíři § 176 stavebního zákona.

10.7 Vlastnictví archeologického nálezu a nakládání s ním

Bude zachováno štěpené vlastnictví movitých archeologických nálezů. Movité archeologické nálezy učiněné při archeologických výzkumech osobou oprávněnou k provádění archeologických výzkumů, která je příspěvkovou organizací obce nebo organizační složkou obce, budou vlastnictvím této obce. Movité archeologické nálezy učiněné při archeologických výzkumech osobou oprávněnou k provádění archeologických výzkumů, která je státní příspěvkovou organizací nebo organizační složkou státu, budou vlastnictvím České republiky. U ostatních archeologických nálezů, včetně nálezů náhodných, bude platit, že movité archeologické nálezy jsou vlastnictvím kraje, na jehož území byly učiněny. Nově bude upravena otázka vlastnictví archeologických nálezů, které jsou vojenským materiálem. S movitými archeologickými nálezy tvořenými vojenským materiálem [tento pojem je vymezen v § 5 zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů], které jsou vlastnictvím České republiky, bude příslušné hospodařit Ministerstvo obrany a budou se ukládat se v jím zřízených organizacích nebo organizačních složkách státu, pokud jsou v nich trvale uchovávány sbírky muzejní povahy ve smyslu zákona č. 122/2000 Sb. Zachována zůstane možnost České republiky odkoupit movitý archeologický nález do vlastnictví státu.

Nemovité archeologické nálezy pak zůstanou vlastnictvím vlastníka nemovitosti, na níž nebo v níž se nacházejí.

Movité archeologické nálezy získané při archeologickém výzkumu budou osoby, které jsou oprávněny k provádění archeologických výzkumů, popřípadě Archeologický ústav AV ČR předávat vlastníkovi v zakonzervovaném stavu včetně dokumentace odpovídající zákonu č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy nikoli nezpracované. Vlastníkovi budou předávány pouze takto zpracované movité archeologické nálezy. Tyto movité archeologické nálezy předá osoba oprávněná k provádění archeologického výzkumu vlastníkovi nejpozději ve lhůtě, která je stanovena pro odevzdání archeologické náleзовé zprávy o výzkumu, v jehož rámci byly učiněny.

Kraje budou mít zmocnění pro vydání nařízení rady kraje o předávání zpracovaných movitých archeologických nálezů získaných činností osob oprávněných k provádění archeologických výzkumů na území příslušného vlastníka.

10.8 Náhrady při archeologickém výzkumu a při opatřeních na ochranu archeologického nálezu

U badatelského archeologického výzkumu bude výše a způsob náhrady za újmu spojenou s omezením možnosti užívat nemovitost, na níž výzkum probíhá, ponechán především na dohodě mezi osobou oprávněnou k provádění archeologických výzkumů a vlastníkem nemovitosti. Pokud nedojde k této dohodě, bude moci být nahrazena rozhodnutím krajského úřadu vydávaném na základě žádosti. Náhrada bude moci být jak naturální, tak i finanční – pro tento případ bude v zákoně stanoven způsob výpočtu náhrady. Tuto náhradu bude poskytovat osoba provádějící výzkum vlastníku nemovitosti, na níž byl výzkum proveden.

Opatření na ochranu náhodného archeologického nálezu mohou způsobit jistou újmu. Při činnostech podléhajících režimu stavebního zákona se uplatní v plné šíři § 176 tohoto zákona. Při ostatních činnostech, stavebnímu zákonu nepodléhajících, bude poskytovat náhradu újmy vzniklé v důsledku stanoveného opatření k ochraně archeologického nálezu orgán památkové péče, který opatření stanovil. Náhrada bude poskytována pouze v penězích. Výši újmy bude prokazovat ten, kdo se bude domáhat její náhrady; k uplatnění nároku bude stanovena šestiměsíční prekluzivní lhůta, jejíž počátek bude vztažen ke dni, kdy skončily účinky uloženého

opatření. Nedojde-li k dohodě buď v otázce existence újmy nebo jejího finančního ohodnocení, rozhodne ve věci krajský úřad.

(Text je citován podle znění zveřejněného ministerstvem kultury <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/legislativa/vecny-zamer-noveho-pamatkoveho-zakona-126465/>)

V článku 10.1 představuje určité novum institut plánů území s vyloučením povinnosti strpět archeologický výzkum. Tento návrh působí pozitivním dojmem, nicméně obsahuje vážné skryté nedostatky – vůbec totiž nepočítá se zavedením určitých pojistek, které by mohly zabránit tomu, aby k vymezení tohoto území krajské úřady nepřistupovaly účelově, například v souvislosti s konkrétními developerskými projekty.

Nežádoucí byrokratizaci představuje návrh zavedení obecné povinnosti zpracování projektu archeologického výzkumu, který má určitý smysl pro výzkumy většího rozsahu, u početných drobných akcí, které se zpravidla realizují formou dohledu, by bylo zpracování projektu záchranného archeologického výzkumu zcela nadbytečnou komplikací.

Nový návrh distribuce záchranných archeologických výzkumů obsažený v článku 10.3 je převzat z neúspěšně prosazované a právem kritizované novely jen s určitými korekcemi, hlavní nedostatky přetrvávají.

Nepříjatelný je návrh „vyjádření“ povinnosti strpět záchranný archeologický výzkum v individuálních právních aktech oproti současné povinnosti ze zákona. Záměr zavedení takového institutu vyvolává oprávněné obavy, že v řadě případů by v praxi mohlo docházet k „opomenutí“ stanovit tuto podmínku.

Značnou nedůslednost vykazuje návrh, předpokládající opuštění dosavadní oznamovací povinnosti podle § 22 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., ve prospěch sběru informací pro tzv. registr zásahů na základě úřední činnosti příslušných orgánů, zejména stavebních úřadů. Návrh vůbec nebere v úvahu skutečnost, že četné zásahy do terénu nebudou podléhat žádnému předchozímu povolení obecních úřadů obcí s rozšířenou působností u nemovitostí, které nejsou památkově chráněny, ale nacházejí se v území, které krajský úřad ve svém opatření obecné povahy neoznačil jako území, kde nejsou archeologické nálezy předpokládány. Toto zmocnění je předpokládáno „při stavbách, změnách stavby, terénních úpravách v řízeních a dalších postupech podle stavebního zákona a v řízeních a dalších postupech před speciálními stavebními úřady, vojenskými a jinými stavebními úřady.“ Návrh tak nebere vůbec v úvahu ani rozsáhlou novelu stavebního zákona, k níž došlo zákonem č. 350/2012 Sb., která zavedla volný režim pro značný okruh stavebních aktivit, ani činnosti, při nichž dochází k zásahům do terénu v jiné souvislosti, například při zemědělském využívání pozemků či v rámci lesního hospodářství, aniž by tato činnost byla vázána na vydávání individuálních právních aktů. V důsledku toho je navrhovaný model nepoužitelný, neboť část zásahů do terénu nezohledňuje, což by vedlo k nekontrolovanému zániku archeologického dědictví v rozporu s článkem 4 odst. ii Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy /revidované/; (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 99/2000 Sb. m.s.).

Další okruh problémů představuje navrhovaná prekluzivní čtyřicetidenní lhůta, po které je stavebník povinen se zdržet zamýšlené činnosti, přičemž pokud mu během ní žádný výkopce nepředloží návrh dohody o provedení záchranného archeologického výzkumu, není stavebník původce povinen provedení tohoto výzkumu strpět.

V praxi by to znamenalo, že pokud by žádný výkopce na zveřejněnou akci v uvedené prekluzivní lhůtě nereagoval, archeologický výzkum by s největší pravděpodobností proveden nebyl. K takovým případům by mohlo docházet relativně často, zvláště pokud by šlo akce, jejichž náklady by nehradil stavebník, jak připouští článek 10.5. Zejména je třeba vyvrátit eventuální představu, že v takovém případě by proběhl archeologický výzkum na základě uplatnění mechanismů podle § 176 stavebního zákona, neboť hrozí, že archeologické nálezy nebudou rozeznány, respektive je třeba počítat s tím, že bude touto okolností argumentováno. K možnostem využití postupů podle tohoto ustanovení srov. Varhaník-Malý 2011, 422–429.

Eventuální úvaha, že by během uvedené čtyřicetidenní lhůty byl poskytnut příspěvek ze státního rozpočtu ministerstvem kultury podle článku 10.5 návrhu, je zcela nereálná.

Navrhovaná konstrukce postrádá jakýkoli mechanismus, kterým by byla zajištěna obligatorní reakce některého výkopce na konkrétní akci, zveřejněnou v tzv. registru zásahů; další postup je ponechán výhradně jakési „volné soutěži“ případných zájemců o provedení výzkumu. Model „volné soutěže“ je principiálně nevhodný, neboť jednoznačně směřuje k tomu, aby konkrétní výzkum provedl ten výkopce, který bude schopen nejrychleji reagovat na zveřejněnou informaci v tzv. registru zásahů, zatímco kritéria, důležitá z hlediska veřejného zájmu na ochraně archeologického dědictví, tj. zejména aby výzkum pokud možno prováděl výkopce, který má nevhodnější odborné předpoklady, by byl za této situace zcela potlačen.

Jakákoli pojistka, jíž by byla řešena ochrana archeologického dědictví v případě, že prekluzivní lhůta marně uplyne (například že v takovém případě by výzkum provedl ze zákona některý výkopce, který by disponoval potřebnými finančními prostředky z veřejných zdrojů, ať již v celostátním, či regionálním měřítku), tedy v návrhu chybí.

Je zřejmé, že právě tento návrh je v hrubém rozporu s přepisem vyšší právní síly, a to s článkem 3, 4 a 5 Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy, podle níž se Česká republika zavázala o archeologické dědictví pečovat, ale podle návrhu by její „péče“ fakticky končila pouhým zveřejněním oznámení v tzv. „registru zásahů“, zatímco další postup by již byl ponechán na aktivitě případných výkopců, aniž by zákon jakkoli upravoval jejich povinnosti v tomto smyslu či svěřoval příslušným orgánům nástroje, jejichž prostřednictvím by mohly tento problém řešit. Není samozřejmě žádný právní důvod, aby výkopce tímto způsobem přejímal uvedený závazek České republiky a zajistil ochranu archeologického dědictví v okamžiku, kdy na ni stát rezignuje, a v některých případech tak učinil dokonce na vlastní náklad. Absurdita takového řešení je natolik zřejmá, že jím není třeba dále zabývat; vzniká pouze důvodná pochybnost, zda skutečně nejde o cílený záměr, jehož skrytým výsledkem má být redukce počtu skutečně realizovaných archeologických výzkumů bez ohledu na to, jaké ztráty na archeologickém dědictví by takové řešení, zjevně kolidující s mezinárodními závazky České republiky, přineslo.

V článku 10.7 se zachovává z vědeckého hlediska zcela nevhodný institut štěpeného vlastnictví k archeologickým nálezům.

Je překvapující, že Archeologický ústav AV ČR v Praze některé navrhované instituty prezentuje na svých webových stránkách způsobem, jako kdyby již byly součástí platné právní úpravy. V textu věnovaném problematice obvyklých nákladů na provedení záchranného archeologického výzkumu je uvedeno, že „*Záchranný archeologický výzkum a obsahové náležitosti archeologického výzkumu jsou definovány samostatným prováděcím předpisem.*“ (<http://www.arup.cas.cz/?cat=588>), což neodpovídá skutečnosti, neboť současné prováděcí předpisy k zákonu č. 20/1987 Sb. nic takového neobsahují, a ani obsahovat nemohou, vzhledem k tomu, že příslušná ustanovení tohoto zákona neobsahují potřebná zmocnění.

Podobně v souvislosti s přípravou terénního archeologického výzkumu se uvádí, že „*Pro každý plánovaný terénní archeologický výzkum s výjimkou nouzového archeologického výzkumu musí být vypracován projekt, který stanoví jeho odborné cíle, volbu území, metody terénní práce včetně způsobu evidence a dokumentace archeologických nálezů a vztahů mezi nimi, personální zajištění, charakteristiku materiálně technického zabezpečení, odhad nákladů terénního výzkumu a způsob nakládání s jeho výsledky. Projekt se v případě záchranného výzkumu zpracovává s ohledem na veškeré podklady stavební dokumentace, inženýrsko-geologický průzkum, průzkumy souvisejících oborů či nedestruktivního archeologického výzkumu.*“ (<http://www.arup.cas.cz/?p=8153#more-8153>).

Nedávno přijatá novela stavebního zákona měla nesrovnatelně větší rozsah, než je objem změn navrhovaných v tomto věcném záměru oproti platné právní úpravě.

Dílicí korekce platné právní úpravy, koncipované ovšem v souladu s mezinárodními závazky České republiky a s veřejným zájmem na ochraně kulturního dědictví, jsou proveditelné v rámci poměrně stručné novely platného zákona o státní památkové péči. V rámci autorských

korektur po zalomení v červenci 2013 lze jen vyjádřit naději, že komunikace ministerstva kultury s odbornou veřejností se zlepší oproti dosavadnímu stavu a výsledek legislativního procesu se tak již nezařadí ke kontraproduktivním „reformám“ někdejší Nečasovy vlády.

Literatura

- BOUZEK, J.–GOJDA, M.–KLÁPŠTĚ, J.–MACHÁČEK, J.–MĚŘÍNSKÝ, Z.–PODBORSKÝ, V.–VAŘEKA, P., 2010: Česká archeologie na rozcestí, AR LXII, 712–714.
DOČKAL, Z., 2002: Nekvalifikovaný návrh nemohl být přijat, Veřejná zpráva 27, 28.
FROLÍK, J.–JIRÁŇ, L.–KUNA, M.–MAŘÍK, J., 2010: Vzhůru do pootevřených dveří – ale co pak?, AR LXII, 715–717.
MAŘÍK, J., 2011: Archeologické křižovatky, AR LXIII, 521–522.
PROCHÁZKA, R., 2011: K otázce nepřátel archeologické vědy, AR LXIII, 519–521.
SOKOL, P., 2011: Archeologie a rozcestí jedno jest?, AR LXIII, 517–518.
VARHANÍK, J., 2012, Průzkum a dokumentace v současné právní úpravě státní památkové péče, PRP XIX, č. I, 1–6.
VARHANÍK, J.–MALÝ, S., 2011: Zákon o státní památkové péči, komentář. Praha.

Zusammenfassung

Der Schutz des archäologischen Erbes in der gegenwärtigen Legislative

Zur Zeit werden vom Ministerium für Kultur der Tschechischen Republik neue Rechtsnormen für das Gebiet der staatlichen Denkmalpflege und des Schutzes des archäologischen Erbes vorbereitet. Der gesamte legislative Prozess wird von der archäologischen Fachgemeinde aufmerksam verfolgt und kommentiert, wobei auch sehr kritische Meinungen über mögliche negative Folgen der vorbereiteten Rechtsregelungen nicht fehlen. Der Redaktionsrat hat sich deshalb dazu entschieden, auch den vorliegenden Beitrag zum betreffenden Thema aufzunehmen, und zwar auch trotz seines stellenweise sehr scharfen polemischen Tons. Wie sich zeigt, macht der Ernst der Problematik, welchen Weg die Archäologie und die archäologische Denkmalpflege in Zukunft einschlagen wird, eine breite Fachdiskussion erforderlich, in der die Stimmen des kompletten Meinungsspektrum gehört werden müssen.

Der vorliegende Beitrag kommentiert in knapper Form die legislativen Aktivitäten des Ministeriums für Kultur auf dem Gebiet der Denkmalpflege und besonders dann des archäologischen Erbes. In ihm wird festgehalten, dass der Entwurf der neuen Rechtsregelung für archäologische Grabungen mit den Verpflichtungen der Tschechischen Republik kollidiert, die sich aus dem Abkommen über den Schutz des archäologischen Erbes Europas ergeben.

JUDr. Jiří **Varhaník**, Orlík nad Vltavou 26, 398 07 Orlík nad Vltavou, *jiri.varhanik@gmail.com*